

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hogeschool INHOLLAND
T.a.v. het College van Bestuur
Postbus 95597
2509 CN 'S-GRAVENHAGE

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
34027514

Bijlagen

1

*Als u belang hebt bij dit besluit,
dan kunt u hiertegen binnen 6
weken, gerekend vanaf de
verzenddatum, bezwaar maken.
Stuur uw bezwaarschrift naar
DUO, Postbus 30205, 2500 GE
Den Haag. U kunt uw bezwaar
ook digitaal indienen op
www.bezwaarschriftenocw.nl.*

Datum 20 september 2022

Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo Associate degree-opleiding E-Business

Geacht bestuur,

Met de brief van 4 juli 2022, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 5 juli 2022, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de associate degree-opleiding E-business als bekostigde opleiding te verzorgen in Haarlem.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 13 september 2022, kenmerk 2022/051, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om de associate degree-opleiding E-business als bekostigde opleiding te verzorgen in Haarlem.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag niet voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de Vereniging Hogescholen.

Onze referentie
34027514

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
het MT-lid Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

Hubert-Jan Albert

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Advies nieuwe opleiding

Onderwerp	Ons Kenmerk	Datum
Nieuwe opleiding Hogeschool INHOLLAND Voltijd en deeltijd hbo Associate degree E-Business Haarlem	2022/051	13/09/2022

Geachte heer Dijkgraaf,

Op 05/07/2022 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Hogeschool INHOLLAND om de hbo Associate degree E-Business als bekostigde opleiding te verzorgen te Haarlem (brief van 04/07/2022 met kenmerk 220704-MD). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen. De commissie heeft op 04/08/2022 omwille van de zorgvuldige besluitvorming de beslistermijn verlengd tot 26/09/2022.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hiernavolgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van Hogeschool INHOLLAND om de hbo Associate degree E-Business als bekostigde opleiding te Haarlem te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de hbo Associate degree E-Business in Haarlem aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige hbo Associate degree in het Croho onderdeel Economie. De opleiding omvat 120 studiepunten en zal in voltijd- en in deeltijdvorm worden aangeboden.

De voorgenomen opleiding leidt professionals op die vaardig zijn in het digitaliseren van bedrijfsprocessen binnen de eigen organisatie. De hbo Ad E-Business opereert op het snijvlak van bedrijfskunde en ICT. De beoogde Ad biedt zowel een basis van beide werkgebieden als de mogelijkheid tot specialisatie in één van beide richtingen. Centraal in de opleiding staat projectonderwijs dat geïnitieerd wordt vanuit het werkveld. In het eerste semester staat het thema Business en Processen centraal waarin wordt gefocust op de bedrijfskundige kant van de opleiding, aangevuld met ICT skills als het ontwerpen van een eenvoudige website en de basisbeginselen van programmeren. In het tweede semester staan project- en procesmanagement centraal. Afhankelijk van de voorkeur van de student specialiseert hij zich in het derde semester in E-commerce of Business Intelligence en Big Data. In het vierde semester (afstudeerfase) lossen de studenten een afgebakend praktijkprobleem op in het gekozen thema. De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo-diploma Economie & Administratie, Handel, Ondernemerschap en Manager E-Commerce alsmede werknemers in verwante functies binnen organisaties en bedrijven die zich willen professionaliseren op het gebied van E-business/zij-instromers die van beroep willen veranderen of zich in een nieuwe richting willen ontwikkelen. Afgestudeerden kunnen direct doorstromen naar de bachelor Business Studies en de bachelor Business, IT & Management of de arbeidsmarkt betreden in functies zoals Online Marketeer, (Big) Data Analyst, Business Analyst en E-Commerce Manager.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie niet aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling. De kern van de afwijzing berust op de constatering dat aanvrager niet heeft aangetoond dat er een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding bestaat.

Beoordeling criterium a

Aanvrager stelt dat de hbo Associate degree E-Business aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte verwijst aanvrager naar de gegevens met betrekking tot opleidingstypen en beroepsgroepen in ROA's database AIS en het rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' van ROA (2021). Daarnaast verwijst aanvrager naar het rapport 'Duiding arbeidsmarktontwikkelingen' van het UWV (2021), het artikel 'Spanning op de arbeidsmarkt lijkt in 2021 weer toe te nemen' van het UWV (2021), het dashboard 'ArbeidsmarktInZicht' (arbeidsmarktinzicht.nl) dat gebruik maakt van cijfers van het UWV, EBB, Etil en ROA en een zoekopdracht naar E-business vacatures in de database van Jobfeed (2021-2022).

Aanvrager stelt dat onderscheid dient te worden gemaakt tussen de vakgebieden E-business en E-commerce. E-business is volgens aanvrager breder van opzet: ze omvat E-commerce, maar gaat een stap verder. Aanvrager beschrijft dat E-business is gericht op de transformatie c.q. verbetering van bedrijfsprocessen met behulp van technologie vanuit bedrijfskundig perspectief. Marketing, verkoop en inkoop - het domein van E-commerce - maken weliswaar onderdeel uit van die processen, maar daarnaast omvat E-business volgens aanvrager bredere bedrijfsprocessen zoals elektronische orderverwerking, supply chain management, HRM, financiën, etc. (zie <https://unitednews.sr/het-verschil-tussen-e-business-e-commerce>). Om deze reden is aanvrager van mening dat het opleidingstype bachelor management, bedrijfs- en personeelwetenschappen het meest relevant is. Aanvrager stelt dat in dit opleidingstype de verwante bachelors Business Studies, Bedrijfskunde, Business Innovation en Bedrijfsmanagement zijn opgenomen, maar heeft geen verwante Ad's aangewezen. De commissie stelt voorop dat bij de bepaling van het meest relevante opleidingstype i.c. een vergelijking dient te worden gemaakt met Associate degree opleidingen.

De commissie constateert dat in het opleidingstype bachelor management, bedrijfs- en personeelwetenschappen een groot aantal bacheloropleidingen is opgenomen en een beperkter aantal Ad's. De commissie acht dit opleidingstype niettemin relevant, omdat in dit opleidingstype de aanverwante Ad's Bedrijfskunde, Technische Bedrijfskunde en Ondernemen zijn opgenomen. De commissie constateert dat het ROA begin juli 2026 de gegevens in AIS heeft bijgewerkt. De commissie hanteert de meest actuele arbeidsmarktprognoses. Het ROA typeert de vooruitzichten in 2026 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als matig en verwacht vrijwel geen knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie tabel 1).

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype bachelor management, bedrijfs- en personeelwetenschappen

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Bachelor - management, bedrijfs- en personeelwetenschappen	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026	22800	7	1.1	gemiddeld
> > Bachelor - management, bedrijfs- en personeelwetenschappen	verwachte vervangingsvraag tot 2026	34900	10	1.7	laag
> > Bachelor - management, bedrijfs- en personeelwetenschappen	verwachte baanopeningen tot 2026	57700	17	2.7	laag
> > Bachelor - management, bedrijfs- en personeelwetenschappen	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026	69100	21	3.2	gemiddeld
> > Bachelor - management, bedrijfs- en personeelwetenschappen	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	1.06			vrijwel geen
> > Bachelor - management, bedrijfs- en personeelwetenschappen	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	1.06			matig

Bron: ROA AIS

In tegenstelling tot aanvrager acht de commissie het opleidingstype bachelor marketing en public relations relevant, omdat in dit opleidingstype de (aan)verwante Ad's Commercieel Management, Marketing Management en Online Marketing en Sales zijn ondergebracht. Het ROA typeert de vooruitzichten in 2026 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als matig en verwacht vrijwel geen knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie tabel 2).

Tabel 2. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype bachelor marketing en public relations

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
>> Bachelor - marketing en public relations	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		4800	6	1	gemiddeld
>> Bachelor - marketing en public relations	verwachte vervangingsvraag tot 2026		5600	7	1.2	laag
>> Bachelor - marketing en public relations	verwachte baanopeningen tot 2026		10500	14	2.1	laag
>> Bachelor - marketing en public relations	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		16100	21	3.2	gemiddeld
>> Bachelor - marketing en public relations	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	1.09				vrijwel geen
>> Bachelor - marketing en public relations	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	1.09				matig

Bron: ROA AIS

Aanvrager doet binnen het AIS van ROA tevens een beroep op de arbeidsmarktprognoses voor de beroepsgroep bedrijfskundigen en organisatieadviseurs. Aanvrager beschrijft dat E-Business specialisten kunnen worden omschreven als bedrijfskundigen/organisatieadviseurs met gevorderde technologische kennis en een hoog niveau van probleemoplossend vermogen. De commissie overweegt dat binnen ROA's prognoses per opleidingstype zowel verwachte vacatureaantallen worden opgenomen als de uitstroomcijfers van afgestudeerden. Zodoende wordt inzichtelijk gemaakt wat de verhouding is tussen werkzoekenden en baanopeningen, waardoor een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van een bepaald opleidingstype kan worden vastgesteld. In ROA's prognoses per beroepsgroep is slechts het aantal verwachte vacatures opgenomen, zonder dat dit wordt afgezet tegen de uitstroom uit opleidingen of het gevraagde opleidingsniveau. Om die reden kent de commissie in het algemeen het meeste gewicht toe aan relevante opleidingstypen in ROA's database AIS. De commissie constateert dat afgestudeerden van de voorgenomen Ad E-Business in aanmerking kunnen komen voor de functies die in de beroepsgroep bedrijfskundigen en organisatieadviseurs zijn opgenomen (de gelijknamige beroepen bedrijfskundigen en organisatieadviseurs). ROA verwacht binnen deze beroepsgroep grote knelpunten in de personeelsvoorziening in de periode tot 2026.

De commissie concludeert dat de voorgenomen opleiding niet naadloos past binnen één van de opleidingsclusters van het ROA. De commissie constateert dat de prognoses die zijn opgenomen in het AIS van het ROA voor de opleidingstypen die (ten dele) relevant zijn voor de voorgenomen opleiding de toekomstige arbeidsmarktsituatie als 'matig' of 'redelijk' typeren. Voor de beroepsgroep bedrijfskundigen en organisatieadviseurs worden grote knelpunten in de personeelsvoorziening in de periode tot 2026 verwacht en zijn de prognoses derhalve gunstiger.

Aanvrager verwijst tevens naar twee bronnen afkomstig van het UWV: de publicatie 'Duiding arbeidsmarktontwikkelingen' (april 2021) en het artikel 'Spanning op de arbeidsmarkt lijkt in 2021 weer toe te nemen' (10 mei 2021). Aanvrager beschrijft dat in beide bronnen wordt ingegaan op de gevolgen van de coronacrisis voor de arbeidsmarkt. Aanvrager constateert dat het aantal vacatures voor bedrijfseconomische en administratieve beroepen in het vierde kwartaal van 2020 ten opzichte van het vierde kwartaal van 2019 weliswaar met een kwart is afgenomen, maar dat de spanning op de arbeidsmarkt voor deze beroepen in het vierde kwartaal van 2020 gemiddeld is. De prognoses voor februari 2021 laten zien dat de arbeidsmarkt voor deze beroepen krappert wordt ('Duiding arbeidsmarktontwikkelingen', p. 17).

De commissie constateert dat uit de bronnen volgt dat de arbeidsmarkt voor bedrijfseconomische en administratieve beroepen gemiddeld is, maar dat de prognoses voor 2021 een gunstiger beeld laten zien. De spanningsindicator geeft aan dat de arbeidsmarkt voor deze beroepsklasse in 2021 (eerste tot en met vierde kwartaal) krap is. De commissie merkt echter op dat de beroepsklasse bedrijfseconomische en administratieve beroepen zeer breed is. De spanning op de arbeidsmarkt voor de beroepsgroep bedrijfskundigen en organisatieadviseurs - die onderdeel uitmaakt van deze beroepsklasse - is in het eerste en tweede kwartaal van 2021 krap en in het derde en vierde kwartaal van 2021 en het eerste kwartaal van 2022 zeer krap. De commissie is van mening dat uit de publicatie 'Duiding arbeidsmarktontwikkelingen' en het artikel 'Spanning op de arbeidsmarkt lijkt in 2021 weer toe te nemen' van het UWV blijkt dat de spanning op de arbeidsmarkt voor de beroepsklasse bedrijfseconomische en administratieve beroepen en de beroepsgroep bedrijfskundigen en organisatieadviseurs krap tot zeer krap is. De commissie is van mening dat het i.c. prognoses betreft van een brede beroepsklasse en beroepsgroep. Deze prognoses zijn weliswaar positief, maar bieden geen specifieke informatie over de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de beoogde Ad.

Aanvrager heeft verder verwezen naar het dashboard 'ArbeidsmarktInZicht' (zie de site arbeidsmarktinzicht.nl) dat op basis van cijfers afkomstig van het UWV, EBB, Etil en ROA inzicht biedt in de actuele stand en relevante regionale trends binnen een bepaalde beroepsgroep. Aanvrager stelt dat de spanningsindicator voor de beroepsgroep bedrijfskundigen en organisatieadviseurs landelijk krap is met een indicator van 3,74 in het vierde kwartaal van 2021. Aanvrager constateert verder dat de spanning op de arbeidsmarkt voor deze beroepsgroep sinds het tweede kwartaal van 2020 enorm is gestegen. Aanvrager geeft aan dat de spanning op de arbeidsmarkt voor de beroepsgroep bedrijfskundigen en organisatieadviseurs in de regio Groot Amsterdam zeer krap is met een indicator van 5,30 in het vierde kwartaal van 2021. De commissie constateert dat de prognoses voor deze beroepsgroep weliswaar gunstig zijn, maar dat zij geen specifieke informatie bieden over de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Aanvrager heeft een zoekopdracht uitgevoerd over een periode van 12 maanden (2021-2022) in de Jobfeed vacaturedatabase met de zoektermen e-business, digitale transformatie, digital transformation, digital business. Van de ruim 30.000 landelijke vacatures met tenminste een looptijd van 38 dagen waren er volgens aanvrager ruim 17.000 op mbo/hbo en hbo niveau, met een looptijd van 40 dagen. Een kleine 4.300 van deze vacatures was in de regio Amsterdam (+30km). Aangezien aanvrager geen overzicht heeft geleverd van de vacatures die uit de analyse naar voren zijn gekomen en enkel heeft volstaan met het noemen van de gehanteerde zoektermen laat de commissie de Jobfeed vacatureanalyse buiten beschouwing.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat aanvrager niet heeft aangetoond c.q. aannemelijk gemaakt dat de voorgenomen Ad E-Business beantwoordt aan een arbeidsmarktbehoefte. De commissie overweegt hierbij dat de prognoses van het ROA geen eenduidig beeld opleveren van de toekomstige arbeidsmarktsituatie voor de relevante opleidingstypen. De prognoses zijn bovendien te weinig specifiek om daaruit een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de Ad E-Business af te leiden. In de overige door aanvrager aangevoerde bronnen wordt hoofdzakelijk verwezen naar de prognoses voor de weinig specifieke beroepsgroep bedrijfskundigen en organisatieadviseurs. Hoewel de prognoses voor deze beroepsgroep gunstig zijn, is de commissie is van mening dat louter op basis van deze prognoses geen arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de Ad E-Business kan worden vastgesteld. Aanvrager heeft geen bronnen aangevoerd die specifiek genoeg zijn om te kunnen aantonen dat sprake is van een substantiële arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de beoogde Ad E-Business.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Aanvrager verwijst ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte naar een groot aantal bronnen, waaronder de rapportage 'Groei door Digitalisering - Manifest voor de Digitale Economie 2017 - 2021' van Nederland ICT (2017), de webpage 'Digitalisering' van MKB Nederland (www.mkb.nl/standpunten/digitalisering), de webpage 'Digitale transformatie' van KPMG (home.kpmg/nl/nl/home/services/advisory/digital-transformation.html), het 'MKB-actieplan' van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2018), de webpage 'Wat is digitale transformatie en waarom moeten we ermee aan de slag?' van de Rijksuniversiteit Groningen (www.rug.nl/business-school/executive-programmas/digitale-transformatie/blogs-nicolai/wat-is-digitale-transformatie-en-waarom-moeten-we-ermee-aan-de-slag_), de webpage 'Digitale transformatie - Hoe nieuwe IT en technologie markten, businessmodellen en bedrijven beïnvloeden' van het ICT Informatiecentrum (www.ictinformatiecentrum.nl/digitale-transformatie), het artikel 'Digitale transformatie moet, maar kennis ontbreekt' in *Computable* (augustus 2020, via www.computable.nl/artikel/nieuws/digital-transformation/7036506/250449/digitale-transformatie-moet-maar-kennis-ontbreekt.html), het artikel 'Kleinere bedrijven minder gedigitaliseerd' van het CBS (februari 2020, www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/08/kleinere-bedrijven-minder-gedigitaliseerd), de webpage 'Ondernemers en digitalisering' van October (januari 2020, zie n.loctober.eu/ondernemers-en-digitalisering/), het e-book 'Digitaal Ondernemen' van de Kamer van Koophandel (2019) en de 'Nederlandse Digitaliseringsstrategie' van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2021).

Aanvrager beschrijft dat de zogenaamde digitale revolutie grote kansen biedt voor nieuw ondernemerschap en tegelijkertijd een bedreiging vormt voor traditioneel ondernemerschap (zie: 'Groei door Digitalisering - Manifest voor de Digitale Economie 2017 - 2021' van Nederland ICT, p. 3). Digitalisering kan bijdragen aan productiviteitsgroei van bedrijven door nieuwe toepassingen en procesverbetering en daarmee aan nationale, economische groei (zie webpagina 'Digitalisering' van MKB Nederland). Digitale transformatie blijkt echter lastig en veel organisaties worstelen met het succesvol benutten van alle kansen die digitale transformatie biedt (zie webpage 'Digitale transformatie' van KPMG). Aanvrager stelt dat het bedrijfsleven inmiddels niet meer om digitale transformatie heen kan en dat deze zelfs een noodzaak voor bedrijven is geworden. Uit cijfers van de Europese Commissie (Digital Economy and Society Index 2017) blijkt dat er nog veel te winnen is voor mkb-ondernemers op het vlak van digitalisering. Het Nederlandse mkb scoort onder het Europese gemiddelde als het gaat om online verkoop en de daaruit behaalde omzet. Digitalisering biedt ondernemers kansen om efficiënt en vernieuwend te ondernemen: hierbij moet worden gedacht aan de automatisering om bedrijfsprocessen die nu handmatig gaan te digitaliseren, het verzamelen, analyseren en voorspellen op basis van data en het benutten van de kansen van online sales en marketing. Voor veel ondernemers is het echter een grote stap om deze kansen goed te benutten. Dit geldt in het bijzonder voor kleine ondernemers. Ze vinden het lastig om de vertaalslag van nieuwe technologieën naar concrete toepassingen voor het bedrijf te maken (zie het 'MKB-actieplan' van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat p. 11, 13, 24, 35 en 41). Ook uit de webpage 'Wat is digitale transformatie en waarom moeten we ermee aan de slag?' van de Rijksuniversiteit Groningen en de webpage 'Digitale transformatie - Hoe nieuwe IT en technologie markten, businessmodellen en bedrijven beïnvloeden' van het ICT Informatiecentrum blijkt dat digitale transformatie een positief effect heeft op bedrijfsprestaties, maar dat tegelijkertijd het risico bestaat dat initiatieven mislukken. Aanvrager stelt verder dat een succesvolle digitale transformatie een integrale aanpak vergt. Digitale transformatie brengt veel uitdagingen met zich mee, terwijl de bekendheid met digitale transformatie nog achterblijft. Er is digitaal leiderschap met visionaire, faciliterende leiders vereist, maar ook IT-awareness door de hele organisatie zodat de waarde van digitalisering benut wordt. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de organisatiegrootte. Een succesvolle digitale transformatie vraagt kortom om een integrale aanpak, van visie tot en met de operatie uitgerold over de gehele breedte van primaire en ondersteunende bedrijfsprocessen (zie 'Digitale transformatie moet, maar kennis ontbreekt' van *Computable*).

Aanvrager geeft aan dat slechts 32% van de Nederlandse bedrijven de bedrijfsvoering in hoge mate of bijna volledig gedigitaliseerd heeft, 36% zegt niet of nauwelijks gedigitaliseerd te zijn. Onder kleinere bedrijven is dit zelfs 50% (zie 'Kleinere bedrijven minder gedigitaliseerd' van het CBS en 'Wat is digitale transformatie en waarom moeten we ermee aan de slag' van de Rijksuniversiteit Groningen). Aanvrager stelt verder dat 62% van de ondernemers in het mkb digitalisering als een belangrijke voorwaarde voor toekomstige groei ziet (zie de webpage 'Ondernemers en digitalisering'), maar weten niet hoe en wanneer zij digitalisering moeten doorvoeren en/of hebben er de mensen niet voor (zie 'E-book Digitaal ondernemen van de Kamer van Koophandel, pp. 8-10). Mkb-ondernemers hebben er veelal moeite mee om nieuwe technologieën te vertalen naar concrete toepassingen voor het bedrijf, vooral als het gaat om digitale toepassingen voor business modellen (zie ook het 'MKB Actieplan', p. 11, 13, 24, 35 en 41). Ook de overheid erkent volgens aanvrager het belang van digitalisering voor het Nederlandse bedrijfsleven. Zij ziet digitalisering als een belangrijke bron van groei, innovatie en nieuwe bedrijvigheid en acht digitalisering noodzakelijk als we de huidige maatschappelijke uitdagingen willen oplossen. De overheid ziet dat markten en partijen die vasthouden aan oude bedrijfs- en verdienmodellen en geen gebruik maken van de mogelijkheden van digitalisering vaak hard geraakt worden ('Nederlandse Digitaliseringsstrategie 2021', p. 11 en 16). Aanvrager concludeert op basis van het toenemende belang van de digitale transformatie voor het bedrijfsleven dat er een maatschappelijke behoefte bestaat aan afgestudeerden van de Ad E-Business. De commissie is van mening dat uit de bronnen volgt dat de digitale transformatie voor het bedrijfsleven van groot belang is en dat de voorgenomen opleiding op deze ontwikkeling aansluit. De commissie concludeert dat aanvrager heeft aangetoond dat een maatschappelijke behoefte bestaat aan afgestudeerden van de hbo Ad E-Business.

De commissie concludeert dat de aanvraag niet aansluit op een arbeidsmarktbehoefte, maar wel op een maatschappelijke behoefte. De aanvraag voldoet niet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

Vanaf 05/07/2022 is op de website van de CDHO kennisgegeven van het voornemen van Hogeschool INHOLLAND om de hbo Associate degree E-Business in Haarlem aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

De commissie overweegt ten aanzien van de ruimte in het landelijk opleidingsaanbod als volgt. De commissie beoordeelt de ruimte in het landelijke opleidingsaanbod onder meer door te bepalen welke bestaande opleidingen verwant zijn aan de voorgenomen opleiding. De onderwijsinstelling dient overtuigend te beargumenteren dat er nog voldoende ruimte is voor een nieuwe opleiding. De onderwijsinstelling dient hiertoe aan te geven wat het landelijk verwant aanbod van de aangevraagde opleiding is. Het verwant aanbod is aanbod dat inhoudelijk sterk met elkaar overeenkomt en opleidt tot (min of meer) dezelfde beroepen (uitstroomprofiel(en)). Bij de inhoud wordt door de commissie gekeken of de kennisgebieden en vaardigheden die in het curriculum van de voorgenomen opleiding zijn opgenomen overlap vertonen met de bestaande opleidingen. Voorts kijkt de commissie naar de instroomdoelgroep die de opleiding bedient. Verder is voor de beoordeling van het verwant aanbod van belang om welke onderwijsvariant (voltijd, deeltijd of duaal) het gaat. Verwante opleidingen worden dus niet louter bepaald aan de hand van de inhoud van een opleiding.

Aanvrager is van mening dat de hbo Ad E-commerce van de Christelijke Hogeschool Windesheim en de hbo Ad Online Marketing & Sales van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als verwant aan de voorgenomen opleiding dienen te worden beschouwd. Aanvrager acht daarnaast de bachelor Commerciële Economie met uitstroomprofiel Digital Business Concepts van Fontys Hogescholen als verwant aan de beoogde Ad E-Business. Bij de bepaling van het verwante aanbod betreft de commissie geen hbo bachelors en worden louter hbo Ad-opleidingen met elkaar vergeleken.

De commissie is het eens met aanvrager dat de hbo Ad E-commerce van de Christelijke Hogeschool Windesheim en de hbo Ad Online Marketing & Sales als sterk verwant aan de beoogde Ad E-Business kunnen worden beschouwd. De commissie beschouwt daarnaast de Ad E-commerce van de Hogeschool Utrecht en van de Haagse Hogeschool als sterk verwant aan de voorgenomen opleiding. Deze opleidingen zijn nog niet gestart en derhalve zijn de instroomcijfers van de Ad E-commerce van de Hogeschool Utrecht en de Haagse Hogeschool niet bekend. De commissie is van mening dat deze opleidingen sterk verwant zijn, omdat het studieprogramma van deze opleidingen grotendeels overeenkomt met dat van de Ad E-Business (met name voor wat betreft het onderdeel E-commerce), de opleidingen opleiden voor min of meer dezelfde beroepen (zoals Online Marketeer, Business Analist, E-Commerce Manager) en een overwegend vergelijkbare instroomdoelgroep bedienen. De commissie beschouwt de volgende opleidingen als aanverwant aan de hbo Ad E-Business: de hbo Ad's Bedrijfskunde (Avans Hogeschool, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, HZ University of Applied Sciences en de Hanzehogeschool Groningen), Commerciële Economie (Christelijke Hogeschool Windesheim, Fontys Hogescholen en NHL Stenden Hogeschool), Commercieel Management (Zuyd Hogeschool), Marketing Management (Avans Hogeschool), Ondernemen (Christelijke Hogeschool Ede, Hogeschool Rotterdam, Christelijke Hogeschool Windesheim en de Hanzehogeschool Groningen), Ondernemerschap & Retail Management (Avans Hogeschool, Fontys Hogescholen, NHL Stenden Hogeschool en Saxion Hogeschool) en Technische Bedrijfskunde (HZ University of Applied Sciences. De opleiding wordt ook aan andere hogescholen aangeboden, maar voor havo- en vwo-gediplomeerden geldt daar als toegangseis dat eindexamen is gedaan in Wiskunde A of B).

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde opleidingen. De instroom in de aanverwante onbekostigde Ad's Commerciële Economie van Hogeschool NCOI, Bedrijfskunde van Hogeschool NCOI, Stichting Deeltijd Opleidingen en Stichting Hogeschool Scheidegger en Commercieel Management van Business School Noteboom is niet bekend. De commissie heeft bij de beoordeling van de aanvraag dan ook geen rekening kunnen houden met de belangen van deze opleidingen. De instroom in het verwante bekostigde onderwijsaanbod groeide in de afgelopen 5 jaar (zie tabel 3).

Tabel 3. Instroom eerstejaarsstudenten (aan)verwant bekostigd onderwijsaanbod

Opleiding	Instelling	'17-'18	'18-'19	'19-'20	'20-'21	'21-'22
Ad E-commerce (80162), deeltijd	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Zwolle				12	17
Ad E-commerce (80162), voltijd	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Zwolle				168	118
Ad Online Marketing en Sales (80135), deeltijd	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Arnhem	7	17	13	19	14
Ad Online Marketing en Sales (80135), dual	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Arnhem	10	46	32	35	38
Ad Bedrijfskunde (80074), deeltijd	Avans Hogeschool (07GR), Breda	94	68	63	51	39
	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch	145	126	87	75	65

	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Arnhem	23	55	63	55	52
	HZ University of Applied Sciences (21MI), Vlissingen		15	21	16	20
	Hanzehogeschool Groningen (25BE), Groningen					20
Ad Bedrijfskunde (80074), duaal	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Arnhem	4	24	30	40	33
Ad Bedrijfskunde (80074), voltijd	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch	47	46	71	89	60
	Avans Hogeschool (07GR), Roosendaal		30	29	61	73
Ad Technische Bedrijfskunde (80020), deeltijd	HZ University of Applied Sciences (21MI), Vlissingen		18	24	23	22
Ad Commerciële Economie (80103), deeltijd	Fontys Hogescholen (30GB), Eindhoven	28	21	24	22	24
Ad Commerciële Economie (80103), voltijd	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Almere	15	60	63	53	52
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Emmen	22	28	34	32	33
	Fontys Hogescholen (30GB), Eindhoven		22	43	42	46
Ad Commercieel Management (80096), voltijd	Zuyd Hogeschool (25JX), Sittard-Geleen	11	48	70	65	57
Ad Marketing Management (80036), deeltijd	Avans Hogeschool (07GR), Breda	30	49	38	32	29
	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch		39	32	24	25
Ad Marketing Management (80036), voltijd	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch	100	106	123	120	96
Ad Ondernemen (80080), deeltijd	Christelijke Hogeschool Ede (25BA), Ede		8	16	22	28
Ad Ondernemen (80080), duaal	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam	21	12			
Ad Ondernemen (80080), voltijd	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Almere	65	67	77	70	80
	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam	168	182	199	205	158
	Hanzehogeschool Groningen (25BE), Groningen		38	55	63	58
Ad Ondernemerschap & Retail Management (80010), deeltijd	Avans Hogeschool (07GR), Breda	48	41	34	33	36
	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch		34	27	19	20
	Saxion Hogeschool (23AH), Enschede	11	10	11	3	
	Saxion Hogeschool (23AH), Deventer	16	10	10	13	16
Ad Ondernemerschap & Retail Management (80010), duaal	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch	52	37	97	144	134
	Fontys Hogescholen (30GB), Eindhoven	37	23	19	17	13
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Leeuwarden	102	71	64	84	85

	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Amsterdam	43	39	79	37
Ad Ondernemerschap & Retail Management (80010), voltijd	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch	48	72	91	54
	Saxion Hogeschool (23AH), Enschede				17
	Saxion Hogeschool (23AH), Deventer	1			15
	Fontys Hogescholen (30GB), Eindhoven	16	36	39	46
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Leeuwarden	34	36	30	46
Totaal		1228	1524	1652	1962

Bron: DUO

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van instroomcijfers van de mbo-opleiding Manager E-commerce. Aanvrager acht deze opleiding het meest relevant voor wat betreft doorstroom naar de voorgenomen Ad E-Business. Aanvrager verwacht dat jaarlijks 80-90 studenten zullen instromen, verspreid over de voltijd- en de deeltijdvariant. De commissie acht deze prognose aan de hoge kant gelet op de lagere instroom in de sterk verwante Ad Online Marketing en Sales en het merendeel van de overige (aan)verwante opleidingen.

De commissie heeft bij criterium a geconstateerd dat aanvrager niet heeft aangetoond dat de voorgenomen opleiding E-Business aansluit op een arbeidsmarktbehoefte. Derhalve heeft aanvrager evenmin aangetoond dat er ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Vestiging van de opleiding in Haarlem heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er geen ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de hbo Associate degree E-Business te realiseren. De aanvraag voldoet niet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

Advies aan de NVAO over de naamkeuze en Croho indeling

De commissie heeft geconstateerd dat de voorgenomen opleiding dermate afwijkt van het bestaande verwante opleidingsaanbod, dat dit de keuze voor een andere naam rechtvaardigt. Bovendien heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de hbo Associate degree E-Business in het Croho onderdeel Economie wil indelen. Dit voorstel sluit aan op de indeling van verwante bestaande opleidingen.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann

Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.

Advies aan de NVAO over naamkeuze en Croho onderdeel

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.